

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 38

Sreda, 15. maja 1935

Leto X

Socialistična vlada na Norveškem

S tem, da je tudi Norveška do-
bila socialistično vlado, se je za-
okročila podoba severne Evrope v
eno celoto: Skandinavija je rdeča.
Povojni razkol v delavskih vrstah je
bil od skandinavskih držav najmoč-
nejši na Norveškem. Že 1. 1927. sta
se pa združili komunistična in so-
cialdemokratska stranka v enotno
delavsko stranko, ki ni formalno pri-
ključena nobeni internacionali. Še
isto leto so se pokazali rezultati ze-
dinjenja. Dočim sta imeli poprej obe
stranki skupaj 32 poslancev, je do-
bila delavska stranka pri prvih vo-
litvah po zedinjenju 59 poslancev.
Tisti komunisti, ki se niso hoteli lo-
čiti od Moskve, so dobili samo 3 po-
slance. Volitve 1930. l. so prinesle
delavski stranki majhno nazadova-
nje — dobila je 47 poslancev (pa
skoro isto število glasov) — komu-
nisti so pa izgubili vse mandate.

1933. l. je stranka revidirala
svoj program. Kot glavni zahtevi je
postavila obrambo demokracije in
boj proti gospodarski krizi. Nasled-
nji volilni boj je vodila s parolo:
Vse ljudstvo mora biti zaposleno! In
delavska stranka je dobila dvakrat
več poslancev kakor najmočnejša
meščanska stranka. Od celotnega
števila 150 poslancev, kolikor jih
šteje norveški parlament, so jih do-
bili delavci 69. Liberalna stranka je
imela s podporo kmetov dve leti
manjšinsko vlado. Politično sodelo-
vanje liberalcev in kmetov je razbil
konkretni program, ki so ga postavi-
li socialisti za pobijanje krize.

Glavne točke tega socialističnega
programa so: organizacija in kon-
trola vsega kredita, velikopotezna
javna dela, zaščita cen kmečkih pri-
delkov, redukcija kmečkih dolgov in
obresti, krediti za novo obdelavo
zemlje, postavljanje novih kmetij in
pomoč pasivnim občinam.

Po tem konkretnem socialistič-
nem načrtu je osvojila delavska
stranka pri lanskih občinskih volit-
vah večino mest in **150 velikih kmeč-
kih občin**. Konservativna kmečka
stranka je dobro videla ta napredek
socialistov in v strahu, da s sodelo-
vanjem z meščani izgubi pristaše na
deželi sami, je odpovedala sodelo-
vanje z liberalci. Delavska stranka
je postavila čisto svojo vlado, ki si-
cer nima v parlamentu večine, tem-
več je navezana na vsakokratno
podporo poslancev kmečke stranke.
Konservativni del kmečke stranke
hoče izigrati delavsko vlado s pre-
tiranimi zahtevami, delavska stran-
ka pa upa, da bo z uresničenjem
svojega konkretnega programa po-
večala svojo priljubljenost v vseh
plasteh naroda.

Zločin nad avstrijsko mladino

V Avstriji se tepejo za mladino.
Režim hoče izročiti mladino obvezno
katoliškim ustanovam, grof Starhem-
berg jo pa zahteva za hajmver, da bi
jo vzgajal v fašističnem duhu. Ker ni
hotelo biti prepira konec, so se zedi-
nili tako, da ustanove dve organiza-
ciji: »Jugend der Katholischen Ak-
tion« in »Jung Vaterland«. Vrhovno
vodstvo bo pa sestajalo iz duhovni-
ka, voditelja in zastopnika naučnega
ministrstva. Organizaciji bo morala
pripadati eni ali drugi vsa mladina
od 6.—18. leta. Mladina dobi tudi uni-
fermo. — Huda bo konkurenca; je
pa to zloraba mladine.

Svobodne strokovne or- ganizacije imajo besedo

Sarajevski kongres svobodnih
strokovnih organizacij (URSSJ-a) je
zaključil dobo v življenju organizacij
delavcev in nameščencev. Težke bor-
be so za nami. Osemindeset se-
stavnih organizacij je po svoji cen-
trali predstavnik delovnih množic v
državi. Vse te organizacije so s svo-
jim smotrenim delom zbudile delav-
ske množice in je samo njih dolžnost,
da jih tem tesneje povežejo z discipli-
no in solidarnostjo delavskega raz-
reda. Dobro vzgojene, v srcu in ču-
stvu prepričane organizirane množice
nikakor ne ovirajo revolucionar-
nega elana množic, ki ga zahteva po-
litično gibanje. Socialpolitične, de-
lavskovarstvene zahteve so bitne
važnosti za eksistenco delovnih lju-
di in je ta borba najboljša učiteljica
za spoznavanje položaja in vzgoji-
teljica v borbi za pravice.

Zastopani nismo v narodni skup-
ščini kot politični borci. In naša na-
loga bo, da

**čimprej izvojujemo legalno
obliko tudi za politično udej-
stvanje.**

ker naše programatične zahteve so
tu, so opravičene in je le pošteno in
pravično, če si poiščemo pot, po ka-
teri se bomo svobodno borili za svo-
jo svobodo in socialno enakopravnost.

Toda tudi strokovne organizacije
imajo veliko nalogo. Kongres v Sa-
rajevu je izdelal socialpolitičen
program ter navedel v njem glavne
sedanje zahteve. Za nas niso nove.
Tudi v volilni borbi smo govorili o
njih.

Te glavne zahteve strokovnih or-
ganizacij so:

1. Zasiguranje minimalnih mezd,

ki so sedaj silovito diferencirane in
sramotno nizke. Te dni smo sicer ču-
tali, da so življenjske razmere pri nas
najcenejše. Poročevalci so pa poza-
bili povedati, da so pri nas mezдне
razmere trideset do štirideset od-
stotkov slabše kakor drugod in si
konzumenti kljub temu ne morejo
oskrbeti življenjskih potrebščin. Po-
trebna je zakonita določba eksisten-
čnega minimuma in svoboda delav-

stva, da se bori za izboljšanje svoje-
ga socialnega položaja.

2. Borba proti reakciji, ki ogro- ža socialnepolitično in delav- skovarstveno zakonodajo.

Kakor smo že poročali, so delodajal-
ske organizacije že izdelale predlo-
ge za poslabšanje te zakonodaje. Za-
htevejo razmere, ki jih niti pred uve-
ljavljenjem zakonodaje nismo imeli.
Proti tej nameri morajo naše organi-
zacije nastopiti najodločneje ter opo-
zarjati javne faktorje, javnost in
sploh vse, ki imajo kaj socialnega
čuta in vpliv v teh vprašanjih. Uve-
sti hočejo zakonito tudi nočno delo
in porabo moči pri nočnem delu, ki
jim sedaj to prepoveduje.

3. Pravica do dela in pravica do življenja za vse.

Tu je naša prva zahteva skrajšanje
delovnega časa, kar ni le naša zahte-
va, marveč je v razvoju utemeljeno.
Več strojev, boljše tehnizacija, kraj-
ši mora biti delovni čas, da bodo vsi
delavoljni lahko zaposleni. V ta na-
men je potrebna pametna gospodar-
ska politika, ki je vezana na zakonito
dolžnost. Ministrstvo socialne po-
litike naj dalje podaljša pri borzi de-
la podporno dobo za nezaposlene, za
kar že ima zakonito pooblastilo. Sem
spada tudi vprašanje nezaposlene
mladine. Intervenirati je pri medna-
rodni zvezi v varstvo dece v Ženevi
ter zahtevati mednarodno organiza-
cijo dela v ta namen.

4. V to svrhu je treba okrepiti delavske organizacije

s stapljanjem organizacij v smislu
sklepev kongresa, kjer je stvar do-
volj zrela. Tu sem spadajo predvsem
tekstilci in krojači, ker sta to sorod-
ni stroki in bi lahko skupno urejali
svoje tarifne zadeve.

To so velike naloge svobodnega
strokovnega gibanja. Važnejše so ce-
lo te naloge, kakor bi bile one, ki bi
jih mogli vršiti politični socialistični
predstavniki delavskega razreda.

Zaupanje delavskih množic v svoje
organizacije naj to delo omogo-
či in vede do uspeha.

Naša moralna sila je tudi velika.

Proti reakciji, restavraciji in fašizmu

Sklepi Socialistične delavske internacionale

Predsedstvo socialistične inter-
nacionale priporoča v svoji resolu-
ciji mobilizacijo javnega svetovnega
mnenja proti nemški zunanji politiki
in za takojšen sprejem evropskega
nenapadalnega pakta, h kateremu
lahko pristopi tudi Nemčija. Reso-
lucija zagovarja tudi podunavski
pakt s pridržkom, da ne bo pospeše-

val ogrskega revizionizma in restav-
racije Habsburžanov. Nadalje za-
hteva resolucija, da mednarodna
konferenca za razorožitev čimprej
zopet začne s svojim delom ter
končno, da se boj proti nemškemu
fašizmu ne prevrže v boj proti nem-
škemu ljudstvu.

Volitve na Čehoslovaškem

Na Čehoslovaškem se pripravlja-
jo na volitve v parlament. Minister
s. dr. Czech bo govoril v Pragi po
radiju o »petletnem gospodarskem in
socialnem delu« dne 15. t. m. Isto
tako lahko govore po radiju tudi dru-
gi strankarji.

Francoski zunanji minister Laval
se mudi te dni v Moskvi.

Mrtvec v volilnem okraju Črnomelj

Banovinska uprava v Ljubljani
preklicuje krožeče vesti o volilnem
poteku v Črnomlju. Resnica je, da
so ob 9. uri dopoldan, dne 6. maja
t. l. nastale demonstracije, pri ka-
terih je bila ena oseba ranjena in je
kesneje umrla.

Kr. banska uprava bo proti raz-
našalcem neresničnih vesti z vsi
strogostjo nastopala.

Oče poljskega fašizma

Maršal Pilsudski umrl

Oče poljskega fašizma maršal
Josip Pilsudski je dne 12. t. m. umrl
v 68. letu starosti. Pilsudski je izhajal
iz letske plemške rodbine. Še kot
dijak se je udeleževal v revolucio-
narnem gibanju. Leta 1888. je bil v
Vilni obsojen na petletno pregnan-
stvo v Sibirijo. Po štirih letih je po-
begnil in se vrnil na Poljsko, kjer je
1892 vstopil v socialnodemokratsko
stranko ter se povzpел do uglednega
mesta v stranki. Leta 1901. so ga zo-
pet zaprli v Lodzu ter ga odgnali v
Petrograd v ječo. Ubežal je iz ječe
ter pobegnil na Japonsko ter priprav-
ljal vstajo kongresne Poljske. Leta
1914. je prevzel po naročilu Avstrije
organizacijo prostovoljnih poljskih
strelcev v Galiciji. Leta 1917. pa so
ga internirali, ker niso hoteli njegovi
legionarji prišeči zvestobo Avstriji in
Nemčiji. Po polomu osrednjih sil je
bil Pilsudski izvoljen za predsednika
poljske republike ter je dobil diktato-
rična pooblastila. Na tem mestu je
ostal do 1922.

Pilsudski ni bil socialist. Svoje
diktatorske lastnosti je dal v službo
poljski zlahti in poljskemu kapitalu.
Iz tega razloga je uvedel politični ter-
ror, obsojal svobodoljubne državljane,
rušil svobodo in politične pravice
naroda, kakor malokje. Vsaj so nam
znani krvavi politični procesi. Znano
nam je, kako je v volilni borbi zapir-
al socialnodemokratske kandidate
in zaupnike ter s tem omogočil poli-
tično diktaturo zlahte na Poljskem.

Pilsudski je bolehal za rakom v
železcu in jetrih ter umrl na notranji
izkrvavitvi.

Obsedno stanje na Španskem traja dalje

Ob zadnji izpremembi španske
vlade so klerikalci takoj razglasili, da
je obsedno stanje na Španskem od-
pravljeno. Sedaj pa poročajo, da je
bilo obsedno stanje podaljšano za
mesec dni, med tem pa bo klero-libe-
ralna vlada sklenila posebne »var-
nostne« ukrep proti nezadovoljnim
z diktaturo Gil Roblesa.

Z ozirom na dogodke preti nevar-
nost, da se razcepí radikalna stran-
ka (Lerrouxeova), kar bi pomenilo,
da je v parlamentu postala največja
sila klerikalna reakcija.

Nove aretacije social- nih demokratov na Dunaju

Reakcija ne more zadušiti sociali-
stične ilegalne propagande

Avstrijski socialni demokrati iz-
dajo v Brnu na Čehoslovaškem ted-
nik »Arbeiter-Zeitung«, ki se razšir-
ja v Avstriji v do 30.000 izvodih vsak
teden. Te dni je odkrila dunajska po-
licija ekspedicijo lista in še štirinajst
središč za kolportazo. Zaprla je ob
tej priliki 19 sodrugov in sodružic.
Policija pa naj se ne vara. Aretacija
ne bo preprečila širjenja lista, ker je
takih zaupnikov, ki širijo »Arbeiter-
Zeitung« v Avstriji, že še nekaj tisoč.

Laval v Varšavi

Francoski zunanji minister Laval
se je na potu v Moskvo ustavil tudi
v Varšavi. Poročila o tem obisku
pravijo, da se je nesporazum med
Francijo in Poljsko odpravil in da
se je francosko-poljska zveza okre-
pila.

Rusko-francoska zveza

in nauk za delavsko gibanje

Ker ni bilo mogoče skleniti takozvanega vzhodnega pakta, je sklenjena med Francijo in Rusijo vojno-obrambna zveza. Želelo se je prvotno, da i vzhodne države: Rusija, Poljska in baltičke države sklenejo pogodbo z Nemčijo, Francijo in Čehoslovaško, da se med seboj ne bodo napadale ter da bodo skupno branile napadeno državo. Temu je odločno nasprotovala Hitlerjeva vlada in za njo tudi Poljska. Po popolni oborožitvi Nemčije, čutita tako Francija kakor Rusija potrebo, da sklenejo vojno zvezo proti eventualnemu nemškemu napadu. Zveza je sedaj sklenjena.

Pogodba izrečno določa, da sta obe državi voljni sprejeti Nemčijo v zvezo in v svrhu jamstva varnosti. Daje določa pogodba, da ta velja samo, ako ena od navedenih držav (Nemčija, Poljska, Čehoslovaška, baltičke države) napade ozemlje Rusije ali Francije. Zveza ne velja v slučaju napada kake druge evropske ali izvenevropske države.

Vsekakor bi bilo mnogo bolje, če bi bila sklenjena pogodba za varnost širša, ki bi ji pripadala tudi Nemčija. Kljub temu je pa tudi to važen korak k organizaciji miru.

Jasno je, da proti nevarnost samo od osvajalnih namer nemškega fašizma.

Danes ta dobro ve, da obstoja proti njega nasilnemu napadu rusko-francoska zveza. Tej zvezi se avtomatsko pridružujeta Anglija in Italija. Profirevolucionarni značaj vsega svetovnega položaja se opaža prav v tem dejstvu. Fašistična profirevolucija v Nemčiji je iznova oživela na razvalinah demokratske Nemčije staro imperialistično-vojaško absolutistično vlado. Proti njej se pa oživlja velika antanta iz svetovne vojne: okoli rusko-francoske zveze se zbirata Italija in Anglija. K temu rezultatu so prispevali oni, ki so sodelovali pri rušenju nemške demokracije.

Sedaj, ko je Rusija vstopila v buržuazno vojno zvezo, da brani sebe in druge, je čas, da naivni komunisti v dotičnih deželah uvidijo, kako so bili neprevidni, ko so pričakovali neko veliko vojaško akcijo iz Rusije, ki jim omogoči prihod na oblast!

Ruska vojaška sila bo čuvala oblast buržuazije v zveznih deželah prav tako kakor tudi boljševiško oblast v Rusiji.

Osvobodimo se nadutosti, da pride pomoč iz inozemstva, ker je to ob današnjih kapitalističnih in oboroženih razmerah nemogoče. Pač moramo le gledati, kaj moremo ob naših razmerah in s svojimi združenimi silami doseči sami v svoji deželi.

Kaj zahtevamo od novega parlamenta

V listih čitamo, kako pridni delovni bodo novi poslanci v parlamentu. Prejšnji parlament je bil, pravijo, zaspan, novi bo bolj živahen in morda bo tudi kaj hrupa vmes. Zato bo parlament boljši.

Mi nočemo soditi o tem, kakšen bo novi parlament. Ni naš namen, vsekakor pa smemo povedati, kaj naj dela, kaj naj stori, da bo vsaj nekoliko izvozil iz mlakuže na kopno. Poslanci in ljudje, ki mislijo, da je parlament gledališče, kjer se producira govorniki s svojimi frazami, zafrkacijami ali celo s klofutami in orožjem, so popolnoma na napačni poti. To spada ob današnji socialni krizi v državi na cesto, ne v parlament. Če bi se mislile obnoviti prejšnje parlamentarne razmere iz leta 1928 in pozneje, potem je bolje, da odide nova skupščina zopet domov in se razpišejo nove volitve.

Novi parlament ima prav konkretne probleme in posamezne naloge. Novi parlament mora biti duša nove politike. Modrijani pravijo, novi parlament mora delati za državo. Prav, za to smo tudi mi. Toda, kaj se pravi delati za državo, kako, to je drugo vprašanje in jedro državne politike. Od samega »živijo« država nima ničesar razen domišljijo, v kateri lahko pozabi na jedro.

Vlada je povedala svoj program, ki sicer ne gre v detajle. Vprašanje je, če bo nova skupščina ta program ali državni problem prav razumela in delovala v tem zmislu. **Ali bo nova skupščina razumela, da imamo bogate državljane, delavce, nameščence, obrtnike in male kmete, ter da**

imamo v državi več stotisoč nezaposlenih delavcev, nameščencev in intelektualcev. Ali bo nova skupščina razumela, da so vsi delovni sloji davčno preveč obremenjeni, da so naravnost strahovite mezdne in delovne razmere v državi, ki dušijo gospodarstvo, ki potrebuje močnih konzumentov.

Delovanje narodne skupščine mora iti predvsem za tem,

da obdavči bogataše in finančni kapital, kontrolirati truste in kartele, ki narod odirajo, zagotoviti zadostne eksistenčne pogoje v smislu našega volilnega programa vsemu delovnemu ljudstvu v državi.

Naših zahtev, ki so popolnoma konkretne, ne bomo navajali, ker jih gospodje poslanci lahko najdejo v našem programu.

Poudarimo pa, da so naše zahteve take, ki so res v stanu izboljšati današnje težke razmere predvsem za one, ki največ trpe in ki so opravičeno nezadovoljni s svojim položajem. Zato je naloga novega parlamenta, da zastopa te interese naroda, da se bojuje zanje in pridobi tudi vlado za naše zahteve in probleme. Z izboljšanjem socialnih razmer pride več zadovoljnosti in tudi močna država, — če jo hočete imeti. Druge poti ni.

Ne »živijo«, ampak praktično delo v tem smislu je dolžnost narodnega poslanca.

Mi bomo pazno zasledovali delo narodne skupščine in želimo, da ne bi bili razočarani.

Nemška rasistična norost

Boj proti največjim zdravniškim avtoritetam Nemčije

Pod vodstvom nemškega fašizma imajo v Nemčiji gibanje (»Deutsche Volkshelbewegung«), ki hoče odpraviti »židovskega duha v zdravilstvu«. Odkrili so, da so prvi nemški medicinci Židje ali pa »židovski« hlapeci. Tako Rudolf Virchow, Behring in Ehrlich, ki so uvedli zdravljenje s serum, Dalje Wassermann in Neisser, ki imata velike zasluge v zdravljenju spolnih bolezni ter končno Robert Koch, ki je odkril bacila tuberkuloze in kolere. Zlasti proti Kochu se razburjajo nemški rasisti, češ, da je mučil morske prešičke, miši itd., ker je vršil z njimi poizkuse v zdravljenju.

To novo gibanje zahteva, da se dosedanja znanstvena medicina popolnoma opusti ter uvede zopet zdravljenje z vodo, zelišči, homeopatijo in zdravilnim magnetizmom, ki so jih zagovarjali pravi Nemci Kneipp in Hahnemann.

Na zborovanju, ki ga gibanje sklicuje za vso državo, bo govoril državni zdravstveni voditelj dr. Wagner kot glavni poročevalec. To znači, da uganja fašizem strahovito demagogijo, ki bje v lice današnji znanosti in splošni kulturi. Metode zdravljenja so sicer različne, toda znanost je dognala zanesljive zdravilne pomočke, ki jih kulturni človek ne more zavračati in zahtevati mesto njih problematične.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Doma in po svetu

Milijonska goljufija pred sodiščem. V Osijeku se vrši pred ondodnim sodiščem proces proti »Našički«. Obtoženih je 107 oseb, ki so obdolžene, da so vršile milijonske goljufije na škodo države, oz., da so pri tem pomagale.

»Slovenec« zopet ubira reakcionarne strune — in tako, kakor je svoj čas delil blagoslov topovom avstrijskih klerikalcev, blagoslavljaja zdaj španske klerikalce, ki so prišli v vlado, da skupaj s framazoni zatirajo ljudsko soc. gibanje. »Slovenec« bo še obžaloval svojo protiljudsko politiko.

Prelomil se je — »Prelom«, ki je naznanjal velikansko zmago kljukastega križa v Jugoslaviji. Ne vemo, ali bodo začeli tiskati »Polom«, ali se bodo zadovoljili kar z netiskanim »Polomom«.

Moč ideje je zelo velika; do tega spoznanja je prišla tudi krščansko-socialna »Del. Pravica«, ki hira vprav na tem, da nima nobene ideje.

Zanimivo okrožnico je izdal OUZD začetkom meseca svojim nameščenkam in nameščencem. Ali ne bi namenom OUZD mnogo bolj koristilo, če bi svojo veliko energijo posvetil delodajalcem, ki zadržujejo celo delavske prispevke?!

Težke obsodbe grških upornikov. Pomorsko vojno sodišče je po 16-dnevni obravnavi obsodilo 33 upornikov na smrt (navzoča sta bila le dva, ker so drugi pobegnili v Italijo), 36 oseb je bilo obsojenih na dosmrtno ječo, 126 oseb na krajšo zaporno kazen. Od na smrt obsojenih je predsednik Zaimis pomilostil dva častnika na prisilno delo.

Volitve na Čehoslovaškem. Na Čehoslovaškem bodo volitve v parlament dne 19. t. m. Za te volitve je bilo vložnih 16 kandidatnih list. Socialni demokrati kandidirajo v vseh volilnih okrajih.

Nemški fašisti na Čehoslovaškem prosijo socialnodemokratskega ministra za milost. Cela vrsta nemških fašistov na Čehoslovaškem s Henleinom na čelu, proti katerim je naperjeno sodno postopanje po zakonu v varstvo države, so pri pravosodnem ministrstvu, ki ga vodi socialni demokrat dr. Derer, prosili, da naj se proces proti njim ustavi.

Prej bi se obesil, kakor pa pogajal z boljševiki, je izjavil Hitler nekemu inozemskemu novinarju, ko ga je ta vprašal, zakaj Nemčija ne mara varnostnega pakta s sovjetsko Rusijo.

Kongres belgijske delavske stranke je s 519.672 glasovi proti 41.902 odobril sodelovanje stranke v vladi za pobijanje krize. Manjšina se je lojalno pokorila sklepu večine. Dobro, aktivno razpoloženje socialističnih množic dokazuje rezultat zad-

Tone Maček:

164

Slučaj Kumberger

Ko je bila s svojimi stvarmi gotova, je začela izpraznjevati Janezov črno pleskani kovčeg. Njegove obleke je obesila v drugo omaro in njegove srajce v njegov predalnik. Pri tem je ugotovila, da je vse pomečkano. Takoj jutri pri belem dnevu bo vse zlikala. In srajce, kako so zaprane, ovratniki so kar rumeni, treba jih bo dobro izkuhati v lugu. Ubogi fantje pač nimajo pravega reda, dokler se ne oženijo.

Tako je bila zaverovana v svoj posel, da ni slišala, ko so se vrata odprla in v kuhinjo sta stopili ženski z osmehom na ustih.

»Oprostite, nisva mogli vzdržati, da se ne bi še nočoj seznanili z najino novo sosedo.«

»O prosim, prosim, me veseli.«

»Jaz stanujem tukaj nasproti vam. Si lahko iz kuhinje v kuhinjo roke podava. Moj mož je rudar Sitar,« se je hitela predstavljati suhljata, čisto oblečena, štiridesetletna ženska, z razpokanimi rokami.

»Tole pa je naša gospodinja, gospa Kašnarjeva, pri kateri stanujemo.«

Gospa Kašnarjeva, pol kmetica pol gostilničarka, je segla Meti v roko. Meti se je zdelo, da je ta roka mastna. Najbrž je ravnokar špeh rezala, je pomislila. Tudi njen predpasnik, napet preko precej izbočenega trebuha, je bil videti zamaščen. Ni vedela, koliko bi ji prisodila, lahko jih je imela štirideset, lahko pa tudi šestdeset. Nad zalitimi lici je mežikalo dvoje drobnih oces.

Dvojni podbradek gospe Kašnarjeve se je zatresel in z visokim glasom je pozdravljala:

»Poštene ljudi, ki imajo smisel za red, človek rad trpi v svoji hiši. Pri vas je videti vse v redu. Janeza Papeža poznam. Ni videti, da bi bil lump.«

»Ne, gospa, to pa res ni, ga poznam že izmlada,« je hitela zatrjevati Meti.

»Veste, zakaj vam to pravim? Imam že slabe izkušnje. Imeli smo že na stanovanju ljudi, Bog se usmilil, hujši kot cigane. Oče pijanec, mati packa, otroci raztrgani pankrti, pred katerimi ni bilo ničesar varno.«

Sitarjeva je samo vzdihnila, stopila k omarici in ogledovala posodo.

»Otroci niso krivi.«

»Že, že, kriva je pomanjkljiva vzgoja, ki jim je stariši ne znajo dati. Največkrat je kriv oče zapraviljivec, neredkokrat pa tudi mati, ki ničesar ne zna in je lahkomišelnica.«

»Včasih pa tudi slab zaslužek in pomanjkanje. Kjer ni najpotrebnejšega in zadovoljnosti in ni sloge,« se je drznila pripomniti Sitarjeva.

»Nimate tudi purša?« je okrenila gospodinja pogovor na drugo stran.

»Da, Kumbergerja, Franceta. Stanovala sta z Janezom skupaj pri Trpinkih in sta se sedaj skupaj izselila. Smo vsi trije iz istega kraja.«

»A, potem pa že.«

»Jaz sem vas že prej enkrat videla,« je zatrjevala Sitarjeva.

»Mogoče. Kje neki?«

»Se spominjate tiste letošnje polletne veselice pri Logarju? Kajne, da ste bili z Janezom? Se vas še dobro spominjam.«

»Da bila sem. Pa si res dobro zapomnite.«

Kašnarca je vstala:

»Moram iti. Imam delo v kuhinji.«

Mimogrede je pokukala v sobico.

»Pa imate lepo pohištvo, novo.« Meta je uslužno vzela petrolejko in posvetila v sobo.

»Prosim, pogledajte.«

Ženske so se zopet zapletle v pogovor, za katerega jim nikoli ni zmanjkalo snovi. Vse so pregledale, precenile, grajale in hvalile in nič več se jim ni mudilo na delo.

»Začetek je dober,« je končno ugotovila gospa Kašnarjeva, »da bi le tako tudi ostalo.«

»Zakaj bi ne, če Bog da zdravje.«

»Gospod pa zaslužek,« je pripomnila Sitarjeva. »Veste, v nerodnem času ste se doselili. Mogoče bi bilo bolje, da ste še par tednov ostali doma.«

»Kako, zakaj?« je nedoumevajoče in skoraj v strahu vprašala Meta.

»Ali še nič ne veste? Rudarji štrajkajo?«

Meti je sapo zaprlo. Soseba ji je nekaj pripovedovala in razlagala, česar pa ni prav nič razumela. Želela si je samo, da bi se Janez čimprej vrnil in ji povedal resnico in jo potolažil.

(Dalje prihodnjič.)

njih občinskih volitev v prestolici Belgije; socialistični glasovi so narasli s 107.624 na 120.784, komunisti so dobili samo 18.757 glasov.

17 emigrantov izginilo iz Francije. Emigranti (17) v Franciji so napravili izlet z avtom in ni jih bilo več nazaj. Šofer dotičnega avta, ki ni odšel z avtom, je povedal, da so bili preko Salzburga odpeljani v Nemčijo.

Radi nemirov v angleškem mestu Belfastu je nad pristaniškimi okraji tega mesta proglašeno obsedno stanje. To so povzročili hudi spopadi med množicami nezaposlenih delavcev in oddelki fašistične mladine, ki so jih izzivali.

Mandat nad Abesinijo zahteva Italija. Japonci so svoj čas opravičevali svoj vdor v Mandžurijo z izgovorom, da morajo tam vpostaviti red. Na enak način opravičuje sedaj Italija svojo mobilizacijo proti Abesiniji. Italijansko časopisje javlja, da bo Italija zahtevala pri Društvu narodov mandat nad Abesinijo, da bo v nji zopet uvedla red in odpravila suženjstvo.

Nabirajte člane za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Maribor

Dne 7. Julija vsi v Celje

»Svoboda« Maribor je sestavila zletni odbor, ki bo zbiral priglasence in opravljal vsa podrobna dela. Naročili bomo posebni vlak, zato je treba, da se iz Maribora udeležijo najmanj 500 ljudi celjskega izleta. Odbor tvorijo ss. Prešl Stefan, Karner Edo, Vidovič Stanjo, Lipoglavšek Tončka, Petecan Jože in Anžel Franc. Vsi ti sodrugi sprejemajo prijave. Prijavne pole bomo razdelili tudi med zaupnike po tovarnah in obratih.

Iz strokovnega pokreta tekstilcev. Vsled izstopa iz službe pri tvrdki J. Hutter in drug sem avtomatično prenehal biti obratni zaupnik in stopi na izpraznjeno mesto svoječasno izvoljeni namestnik s. Mirko Ferenc. — Ker mi ni mogoče, da bi se osebno poslovil od vseh poedincev, izrekam vsem obratnim in organizacijskim zaupnikom, članom, pristašem, volilcem in simpatizerjem v tovarni svojo najsrčnejšo zahvalo za neomejeno zaupanje, ki so mi ga šest let pri vseh priložnostih izkazali. Dolga leta trdega dela v poklicnem in strokovnem pogledu so me navezala na Vas in duševno povezala z Vami in ker se krajevno ne ločim od Vas, ostanem tudi odslej sodelujoč član Vaše oziroma naše organizacije, katere razširjenje naj bo tudi odslej vsem pred očmi. V želji, da me bo pokret v obratu, ki smo ga skupno s poštenjem, objektivnostjo, pravičnostjo, trudom, mukami in žrtvami zgradili, obdrži v dobrem spominu, pozdravljam vse sodružice in sodruge in kličem družnost! — **Ošlak Ferdinand, l. r.**

Zapuščena in osamljena je dne 10. t. m. preminila 45 letna Terezija Reš v kleti dravske vojašnice. Pokojna je bila brez doma in svojcev, in je že dolgo let bolehal na sušici. Ker ni bila sposobna za delo, se je preživljala z milodari, prenočevala pa je na golih tleh v kleti dravske vojašnice, kjer se ji je kritičnega dne ponoči ulila kri in je končala svoje bedno življenje brez vsake pomoči. — Ali bo ta nesrečna žrtev dovolj glasen opomin, da je družba v tem pravcu dolžna storiti nekoliko več, kakor se je storilo doslej.

Deložacija za deložacijo. V zadnji številki našega lista smo poročali o deložaciji, ki se je izvršila pred par dnevi v Melju. Sedaj zopet preči deložacija v Studencih na Kralja Petra cesti družini brezposelnega delavca, ki ima štiri otroke v starosti od 1 do 13 let. Lakota in siromaštvo sta spremljevalki nesrečnih družin, nazadnje pa izgube še skromni krov nad glavami.

Bračko obsojen na 4 leta robije. V ponedeljek, dne 13. t. m. je bila razglašena rozsodba v Bračkovem procesu, ki je trajal dva dni. Obsojeni Ivan Bračko je bil dolgo vrsto let v povojni dobi šef telegrafskih in telefonske sekcije v Mariboru. Obtožen je bil utaje večjega zneska, ki si ga je prisvojil na ta način, da je ponarejal račune in spremi-njal listine. Obtožene se je zagovarjal, da so

kjer se boste lahko priglašali in tudi že v obrokih plačevali potrebno vsoto, ki bo okrog Din 40,—. Tu je vračunan že vlak, prijavnih znak in prijavnina za ženo in otroke ter kosilo za eno osebo. Vse to lahko plačujete v tedenskih ali mesečnih obrokih bodisi pri zaupnikih ali pri zgoraj navedenih osebah zletnega odbora. Sodrugi in sodružice, agitirajte za ta izlet, da bo mariborsko delavstvo častno zastopano na tej veliki delavski prireditvi. — **Zletni odbor.**

se vsa njegova tozadevna dejanja izvršila z vednostjo njegovih predstojnikov ter je zlasti zadrževal, da so bile manipulacije izvršene z vednostjo direktorje. V procesu je nastopil kot zvedenec poštni nadsvetnik Suhač, kot priča pa kontrolor Perko. Slednjega je obtoženec dolžil, da so mu bila vsa inkriminirana dejanja znana. Senat je obsodil Bračka radi utaje zneska Din 134.528,27 na 4 leta težke ječe, 5 let izgube častnih državljskih pravic ter izgubo državne službe. V nekaj primerih pa je bil oproščen krivde in kazni. Obtežljivo za obtoženca je bilo, da je živel razkošno in da se je hotel po razkritju usmr-titi. Po razglasitvi sodbe so Bračka odvedli v zapor.

Železničarji, zlasti upokojeenci, se bridko pritožujejo radi netočne dobave premoga, ki ga morajo vnaprej plačati, dobijo ga pa šele več tednov pozneje. Rudarji so brez posla, ker premogokopne družbe trdijo, da ni naročil. Zaloge na železnici pa so prazne in morajo železniški uslužbenci vkljub temu, da pri naročilu plačajo odpadajoči znesek vnaprej, čakati na dostavo premoga. Ta postopek je gotovo nerazumljiv. — Se huje pa se godi vdovam železničarjev, ki sploh niso deležne dobave premoga po režijskih cenah.

Sl. obrtno društvo v Mariboru bo priredilo obrtno razstavo za moistre, pomočnike in vajence ter vabi vse tovariše-obrtnike, da se razstave kar v največjem številu udeležijo. Radi določbe prostorov prosimo, da se zanesljivo prijavijo do 31. maja 1935 v pisarni društva v Vetrinjski ulici šte. 11-I.

Kopaljšče na »Mariborskem otoku« je bilo minulo nedeljo opoldne otvoreno.

Mariborsko gledališče. Torej, dne 14. maja ob 20. uri: »Poljska kri«, red A. Četrtek, dne 16. maja ob 20. uri: »Hoffmannove pripovedke«. Red B. Gostuje Jože Gostič, prvi tenor ljubljanske opere. V soboto, dne 18. t. m. ob 20. uri: »Trafika«, premijera.

»Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev« v Mariboru priredi v nedeljo, dne 4. avgusta t. l. proslavo 10 letnice obstoja društva. Bratska društva se naprosajo, da na ta dan ne priredijo drugih prireditvev.

Prva poletna veselica SK »Svobode« je bila radi slabega vremena preložena na nedeljo, dne 19. maja 1935.

Hrastnik

Potrebna ugotovitev. V »Delavski Politiki« z dne 4. maja 1935 je nek dopisnik tudi omenil, da stari steklarji ne dobe od podjetja nobene podpore, kar pa ne odgovarja resnici. Prosimo Vas, da priobčite tole ugotovitev: 28 starih steklarjev in vdov, ki so dela neizmerno dobivajo od podjetja podpore od Din 100,— do 250,—, prosto stanovanje in kurjavo, kljub temu, da ne obstoja nobeno starostno zavarovanje in steklarji za to tudi niso nič plačali. Kar se tega tiče, gre vse priznanje upravi steklarne, da skrbi za svoje stare ljudi in ne moremo razumeti dotičnega dopisnika, da se o tem ni poprej informiral, ker mi nečemo, da bi se komurkoli godila krivica. Naš časopis mora biti vzgled vsem ostalim, mora poročati resnico, zato smo socialisti. Upamo, da smo s tem zadostili svoji dolžnosti in želimo, da bi steklarna nadalje v tem obsegu podpirala delanezmožne, dokler ne bo uveljavljen tako potreben zakon za starostno zavarovanje.

Uprava Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, podruž. Hrastnik.

(Prav radi prinašamo gornjo izjavo, ker nimamo namena, objavljati napačnih informacij. Se enkrat prosimo vse dopisnike, da naj bodo v svojih poročilih resstvarni. Ni v interesu lista, da priobčite vesti, ki jih mora potem popravljati. Ugotavljamo tudi, da organizacija SDSZJ ni s člankom v »Delavski politiki« z dne 4. maja t. l. v nobeni zvezi. Op. ur.)

Pobrežje pri Mariboru

Pogrebno društvo na Pobrežju bo priredilo v soboto, dne 18. maja večer ob 8. uri družabni večer brez vstopnine na Teznu v gostilni Pulko.

Zagorje ob Savi

Veliko poklicanih... Skupaj 2813, povabilu pa se jih je odzvalo 636.

To so poštenjaki. Nekaj dni pred volitvami v Narodno skupščino so neznani »prijatelji s. dr. Topaloviča« izdali letak z napisom »Delovnemu ljudstvu!«. Ti dozdevni prijatelji pozivajo v letaku vse delavce, kmete in obrtnike, da radi razveljavljeno Topalovičevo liste glasujejo za listo Milana Mravljeta in da bo bolj držalo, zaključujejo svoj poziv s sodružnimi pozdravi. — Da je bil ta poziv navadna mistifikacija, ki so se je poslužili lovci na glasove delovnega ljudstva, je bilo vsakomur jasno, zato pa so tudi dobili odgovor, kakor so si ga zaslužili. Gospodje, če se že v volilnem boju poslužujete takih sredstev, da obnamite volilce, kaj še-le bo!

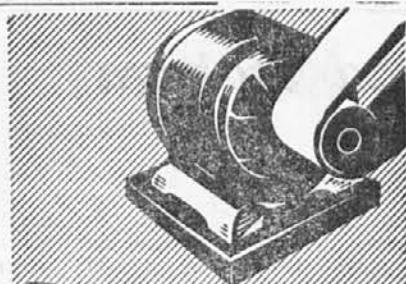
Slov. Bistrica

I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za Dravsko banovino, podružnica v Slovenski Bistrici bo priredila v nedeljo, dne 19. maja svojo cestno dirko ob 2. uri popoldne in sicer iz Slov. Bistrice v Fram in nazaj. Za slučaj slabega vremena se bo vršila dirka teden dni pozneje.

»Prijatelj Prirode«

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, dne 19. maja izlet na Klopni vrh. Odhod ob pol 6. uri zjutraj z vlakom do Ruš.

Čuvajte moč! Kolkoli energije se potroši že samo s hojo po trdih tleh. Te moči lahko koristneje izrabite na drugem mestu, ako nosite na svojih čevljih Palma-Okma-gumijaste podplate in podpetnike, ki so za vsak čevljar primerne.

Za vsak stroj
skrbite večkrat bolje kakor pa za samega sebe. Da ohranimo motorje dalje časa porabne, jih dandanes skoro brez izjeme polagamo na gumi. Tudi Vi čutite pri hoji podobne pretresljaje. Skrbite tudi zase s tem, da nosite

gumijaste podpetnike

Tako si zasigurate mir, udubnost in zdravje
PALMA nositi — se pravi hraniti
Dobe se pri vsakem čevljarju • Jugoslovski izdelek

Uredba o sanaciji bratovskih skladnic

Na podlagi člena 63. finančnega zakona za proračunsko leto 1934-35 je ministrski svet predpisal uredbo o ustanovitvi centralnega fonda za ozdravljenje glavnih bratovskih skladnic za zavarovanje delavcev in nameščencev v podjetjih, ki spadajo pod rudarske zakone v kraljevini Jugoslaviji.

Čl. 1.

Ustanovi se centralni fond za sanacijo glavnih bratovskih skladnic pri ministrstvu za gozdove in rudnike, da se omogoči pravilno in nemoteno poslovanje glavnih bratovskih blagajn, ki so zaradi posledic gospodarske krize in nesrečnih slučajev prišle v težave, tako da ne morejo s pritokom rednih prispevkov zavarovanih članov in podjetij izpolniti svoje obveznosti do zavarovancev. Fond je javnopravna ustanova z značajem pravne osebnosti.

Čl. 2.

Fond upravlja poseben upravni odbor, sestojč iz dveh delegatov glavnih bratovskih skladnic, in sicer enega iz vrst podjetnikov in drugega iz vrst zavarovancev, iz vsake glavne bratovske skladnice. Upravnemu odboru predseduje načelnik oddelka za rudarstvo pri ministrstvu za gozdove in rudnike. Vrhovno nadzorstvo nad delovanjem uprave fonda ima minister za gozdove in rudnike.

Čl. 4.

Sredstva fonda tvorijo:
1. Prispevki, ki jih plača vsaka glavna bratovska skladnica v višini do 10% od pobranih skupnih vlog (članov in podjetij) v pokojninski oddelek;
2. rudarski socialni prispevki, ki se plačujejo iz prometa na rečnih pristaniščih kraljevine Jugoslavije, in sicer pri iztovarjanju z ladij za:
Črni premog (in briket) 10 Din na tono,
kamen premog (in briket) 40 Din na tono,
koks 50 Din na tono.
Prispevke za fond za domače proizvode bodo pobirale agencije državne rečne plovbe kraljevine Jugoslavije za uvožene proizvode za carinarne pri carinjenju.
Plačila prispevka po točki 2. tega člena so oproščena naročila premoga, briketa in

koksa za javne ustanove in v metalurške svrhe.

Minister za gozdove in rudnike bo pre-sojal v spornih primerih, ali gre za prispevek na črni ali kameni premog, ali gre pa za lignit.

Čl. 6.

Glavna bratovska skladnica, ki s svojimi dohodki vzlic najvišjim vlogam, določenih po pravilih bratovske skladnice, in izdanim ukrepom po členu 119 pravil bratovske skladnice ne more izpolniti svojih obveznosti glede pokojnin in invalidnin, bo poslala o tem poročilo ministru za gozdove in rudnike. Obenem s tem poročilom bo predložila tudi proračun, kolikšna dotacija bi bila potrebna iz fonda za sanacijo, da se pokrije nastali primanjkljaj. Proračunu se imajo priložiti tudi potrebni dokumenti, iz katerih se more ugotoviti točnost podatkov, navedenih v prošnji za dotacijo.

Čl. 8.

Uprava fonda bo izplačevala na podlagi dovoljenja ministra za gozdove in rudnike v določenih izplačilnih rokih in v okviru dovoljene dotacije glavnim bratovskim skladnicam zneske za pokritje poslovnega primanjkljaja.

Čl. 9.

Z razglasitvijo te uredbe v »Služb. nov.« izgubi veljavo zakon o pokrajinskem pokojninskem skladu za Slovenijo od 19. febr. 1922 (»Službene novine« šte. 143, priloga XXIV od 1. julija 1922), in preide imetje tega sklada za rudarje in njegove obveznosti na pokojninski oddelek glavne bratovske skladnice v Ljubljani.

Čl. 10.

Za pokritje obveznosti pokrajinsko-pokojninskega sklada nasproti pokojninskemu zavodu za privatne nameščence v Ljubljani, Središnjemu uredu za osiguranje radnika u Zagrebu (SUZOR) in humanitarnemu fondu železničarjev v Zagrebu bo ministru za gozdove in rudnike sporazumno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje predpisal v skladu z dejansko potrebo, največ pa do zneskov, dobljenih od omenjenih ustanov leta 1934, poseben prispevek, ki se bo pobiral od celotne prodaje premoga in briketa iz rudnikov v Dravski banovini.

Ptuj

Nacionalni »Večernik« hvali inozemce. Kadarkoli je bilo naše delavstvo v mezd-nem gibanju, vselej so mu slovenski nacionalisti skočili v hrbet. Zadnjič smo poročali o obupnih razmerah delavstva pri inozemski nemški tvrdki J. Reinhardt v Ptuj, ki je pravkar odpustila zaupnike, delavce in delavke, ko so se strokovno organizirali ter se začeli brigati za svojo izobrazbo. In že je tukaj nacionalni »Večernik Jutra«, ki v četrtkovih številkah hvali to tvrdko Reinhardt, posebno pa njenega ravnatelja g. Schweigerja, kako je baje požrtvovalen uradnik, ker veletrgovina g. Reinhardta dobro izhaja, tako da je baje povečala stavbo za obratne prostore in zaposluje okrog 150 oseb. Res je sicer, da je tvrdka gradila obratne prostore, a pri tem niti enega stanovanjca za naše delavce. Tudi ne zaposluje niti okrog 150 oseb, niti okrog 100 oseb, ampak komaj polovico tega, seve za visoke dobičke. Najvažnejše, da je tvrdka v času najhujše brezposelnosti vrгла na cesto nebroj delavcev in delavk, ki so bili tam v službi celo čez 20 let, pa nacionalni »Večernik« enostavno zamolči in povzdiguje v istem hipu inozemske Nemce, ko so v boju z našimi državljani, s slovenskimi delavci. To je narodnost in socialnost »plavil«.

Izlet otrok. Podružnica tuk. Zveze del. žen in deklet je priredila v nedeljo, dne 12. maja izlet otrok svojih članic. Udeležilo se ga je okoli 30 malih pod nadzorstvom sodružice in sodrugov. V prosti naravi so otroci rajali do povratka. Da niso ostali želodčki prazni, so poskrbele sodružice, za kar jim gre priznanje.

Prireditve Svobode. V soboto, dne 18.

t. m. z začetkom ob 20. uri se bo vršil v dvorani »Svobode« prosvetni večer s pe-strim sporedom. Vsi na delo, da bo udeležba čim večja.

Prihodnji izlet bo imela »Svoboda« v nedeljo. Smer proti Krčevini. Odhod ob 14. uri izpred Dominikanskega trga. Vabimo vse prijatelje narave k udeležbi.

Listnica uredništva

D. v P. Vprašujete »Kje smo?« — Taka vprašanja stavljate zaman, v listu ne boste dobili odgovora.

Strokovni pokret

Zahteve trgovskih potnikov. Sekcija potnikov podružnice Saveza privatnih nameščencev Jugoslavije v Novem Sadu je obdržala zborovanje, na katerem so navzoči ugotovili, da je položaj trgovskih potnikov vedno težji, da so delodajalci z uvedbo provizijskega sistema plačevanja potnikov prevalili vsa bremena krize na njih ramena, tako da zaslužek potnikov niti ne zadostuje več za goli življenski obstoj. Državni vpokojeenci ponekod konkurirajo potnikom s tem, da prevzemajo zastopstva. Radi tega so zborovalci sklenili zahtevati: da se z zakonom določi najmanjša plača, ki pa mora biti zadostna za preskrbo nameščenceve družine; da trgovski potniki plačujejo samo polovično vozino na železni-cah in brodovih; da se jim izdajajo želez-niške karte po znižani ceni za neomejeno število voženj in za dobo treh mesecev; da potnik za prevoz prtljage do 50 kg teže ne plača vozine, za prtljago, težko nad 50 kg, pa po minimalnem tarifu.

Zanimivosti za vsakega

Angleško dnevno časopisje. — Podoba angleškega časopisja je prav tako pestra in polna nasprotij kakor vse angleško življenje. V mnogo ozirih je angleško časopisje najboljše, v drugih zopet najslabše na svetu.

Najbolj znan dnevnik je »Times«: to je vesela zase, njeni dopisniki so poslaniki, njen svetovni pomen posebne vrste. »Times« spadajo z angleško narodno banko in parlamentom med osnove sodobnega angleškega javnega življenja. Dolgo je bil to lahko najdražji časopis, ki se mu ni treba bati nobene konkurence: drži se le enega — tradicije. »Times« delajo svojo politiko, večinoma v sporazumu z zunanjim ministrom, včasih tudi proti njemu. Njihova pisava je konservativna, vendar ni vezana na nobeno stranko. Uvodniki niso nikdar podpisani: list sam mora ohraniti avtoriteto. Dopisniki — politični in vojni so že večkrat odločilno vplivali na evropsko politiko — poročevalska služba »Timesov« je nenadkriljiva.

»Morning Post« in »Daily Telegraph« nista po zunanosti nič manj imponantna od »Times«. Isti orjaški format, velik obseg, dober tisk. Ako »Times« primerjamo s papežem, sta ta dva časopisa kardinala. Isti kategoriji pripada »Manchester Guardian«, edini v provinci izhajajoči list, ki konkurira z londonskim. Dočim je »Morning Post« skrajno desničarska, je »Guardian« liberalen. Vsi ti listi imajo skupno to, da so zelo resni. Na prvem mestu je politika, poročila z vsega sveta, razprave vodilnih meščanskih osebnosti, potem pridejo finance in tr-

govina; nobenega podlistka, polno inseratov.

Popolnoma drugače je urejen »Daily Mail«. Tu je vse senzacionalno in strašno tendenčno, sovinstično. Senzacionalno se predstavljajo v napačni luči politični dogodki, temu slede poročila o družabnih škandalih, umorih, sportnih rekordih. Poleg tega pa osladno idealno opisovanje življenja visoke gospode, vojvod, grofov in princiev.

Edini delavski dnevnik je »Daly Herald«, čeprav ima delavska stranka toliko pristašev. Siroke množice čitajo senzacionalne in reakcionarne dnevnike, toda volivni rezultati dokazujejo, da se politično po meščanskem časopisju ne daje mnogo vplivati. Ljudje čitajo v meščanskih dnevnikih senzacije in neumnosti, politično se pa opredeljujejo drugače.

Kateri narod je dal svetu največ odličnih mož? — Eden najmanjših — to so Norvežani, ki štejejo dva in pol milijona ljudi. 70 milijonov Nemcev je dalo v zadnjih desetletjih pet svetovno znanih mož: Richarda Wagnerja, Karla Marxa, Bismarcka, cesarja Viljema II. in Hindenburga; zadnja dva odpadeta, ker sta prišla v poštev le po svojem rodu ali funkciji. Ostanejo le še trije. Norvežani so pa dali: Ibsena, Griega, Nansena, Amundsena, da niti ne omenjamo Hamsuna, Björnsona, Sigrid Undset. To je na vsakih 200.000 prebivalcev po vsem svetu ena priznana svetovna veličina. To je dokaz močne kulture norveškega naroda, ki se razvija v demokraciji, miru in svobodi.

20.000 socialdemokratov v sprevedu

Praga in Plzen vodita

Poročali smo o sijajnih proslavah Delavskega praznika, 1. majnika, v Češkoslovaški republiki. Med tem smo dobili češke časopise, ki objavljajo podrobnejše številke s socialdemokratskih proslav 1. majnika. Iz slik sprevedov in zborovanj je šele prav videti, kake ogromne mase so se zbrale 1. majnika povsod, da demonstrirajo pred svetom za pravičnejši družabni red in za demokracijo.

V Pragi sami je korakalo v sprevedu točno 19.800 sodrugov in sodružic, med katerimi je vzbujala posebno pozornost mladičina. Ob straneh pa so stale nepregledne množice naroda v špalirju, ki je posebno iskreno pozdravljala mladino s piščalkami in trobentami. Udeležba je bila mnogo večja kot lansko leto, kar je tem pomembnejše, ker so imeli tudi v Pragi 1. majnika izredno slabo vreme. Vladal je občuten mraz, celo snežilo je med sprevedom. In vendar so ljudje vztrajali v tem imponantnem številu ves dopoldan na ulicah in na zborovališču.

Tudi Praga ima že fašistične izzivače, ki so skušali motiti na par krajih spreved.

Kaj je potrebno delavstvu

Pod tem naslovom je objavil nedeljski »Slovenec« v svoji »delavski rubriki« to-le značilno ugotovitev:

»Noben drug stan ne potrebuje toliko čuta zavesti skupnosti in toliko samozavestne borbenosti, kakor delavski.

Brez tesne združitve delavstvo nič ne doseže. Delavstvo potrebuje vzgoje, čuta skupnosti, vzajemnosti, solidnosti, discipline. Kljub pripadnosti k različnim svetovnim naziranjem veže delavstvo eno: stanovsko bratstvo.

Delavstvu je treba odločnosti. Neodločnega vsak odriva toliko časa, da ga izrine. Zato mora biti delavec krepak, odločen, tudi neizprosno, če treba. A pri vsem tem človek, ki ne izgubi duševnega ravnotežja.

Delavstvu je treba šole. Ko bo delavec dovolj izobražen, bo lažje razumel svoje pravice in bo bolj zmožen za vodstvo in sodločevanje v obratu. Delavec mora po svojih splošni izobrazbi biti enak inženjerjem in delodajalcem.

Ko tole čitaš, meniš, da imaš pred seboj kak citat iz Marx-Engelsovih del. Vsebinsko je ista, samo besede so malce drugačne. Prvi in drugi odstavek govori o razredni zavesti; tretji odstavek pa o razredni borbi. Četrti odstavek govori o stari marksistični zahtevi po splošni in enaki izobrazbi.

Trda mora prestiti klerikalcem, da si izposojajo svoje formule že pri marksistih, v kolikor jih pa v praksi uveljavljajo, je pa drugo vprašanje. Koder so marksisti izvršili vse predpriprave, kakor v Italiji, Avstriji in pri nas, tam se morejo posluževati takih-le formul, koder so pa že iz vsega početka imeli klerikalci vso oblast v svojih rokah, kakor v Španiji, Mehiki in drugod, tam morajo pa sedaj marksisti kidati njih gnoj iz hleva, tam so takele formule veljale kot satanovo delo.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblačilni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zatorej je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za dečke, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvu in trgovina Ivan Gogala na Jesenicah.

Reditelji so to nekaj časa mirno gledali. Potem pa so nekaj gosposkih fantalinov pograbili iz špalirja, jih potegnili v spreved in jih tam pošteno premlatili. Nato je bil mir.

V znanem industrijskem mestu Plzen z ogromnimi Škodovimi tovarnami, kjer imajo tudi svoj socialdemokratski dnevnik »Novo dobo«, je bilo v sprevedu 10.000 ljudi. Na samem slavnostnem zborovališču, na gornjem trgu, kjer je govoril župan S. Pík, pa se je zbralo 15.000 ljudi.

V državi bo torej vladala še naprej demokracija, najmočnejši del naroda, delavski razred. Mi sodrugom v Češkoslovaški samo častitamo k uspehom njihovega doslednega požrtvovalnega dela.

Dovtipi iz tretjega rajha

(Druga pošiljka)

V vagonu potniškega vlaka sedi pri oknu Jud, zdravnik, ki bere knjigo.

Nekaj nacionalsocialistov s hrupom vstopi. Zagledajo Juda, si pomežiknejo in v zboru zakriče »Heil Hitler!«. Jud jih pogleda in jim mirno odgovori: »Gospodje, motite se. Jaz nisem Hitler.«

Preljubi Bog je dal nemškemu narodu tri lastnosti: pamet, poštenost in nacional-socializem. Pri posameznem Nemcu najdemo samo po dve lastnosti, vseh treh skupaj nikdar.

Nemec je ali pameten in nacionalsocialist. Tedaj ni pošten.

Ali pa je pošten in nacionalsocialist. Tedaj ni pameten.

Ali pa je pameten in pošten. Tedaj pa ni nacionalsocialist. (Kako točno drži to tudi za naše narodne socialiste!)

K nacionalsocialističnemu vodji pride kmečka delegacija in ga prositi: »Povej nam, kaj je nacionalsocializem?«

Vodja jim skuša zadevo čim nazorneje pojasniti. Pokaže jim skozi okno: »Ali vidite tisti tovarniški dimnik? Zdej se jih malo kadi, ali kmalu se bo iz mnogih. To je nacionalsocializem?«

V tem trenutku pripelje mimo postopja avto. »Ali vidite ta avto,« razlaga vodja, »zdej jih je še malo, pa kmalu jih bo mnogo. To je nacionalsocializem.«

Delegacija se zadovoljno vrne v vas, da poroča na kmečkem zborovanju. Pa tečaj pride šele v zadregu: Kako naj razloži kmetom nacionalsocializem s tovarniškim dimnikom in avtomobilom, ko ni nobenega v vasi. Srečen slučaj jih reši iz zadrege. Mimo zborovalnega lokala pride namreč berač in govornik pravi:

»Ali vidite tega berača? Zdej jih je še malo, pa kmalu jih bo mnogo. To je nacionalsocializem.«

In z roko pokaže na pokopališče in slovesno zakliče: »Ali vidite te grobove? Malo jih je zdej, pa kmalu jih bo mnogo, mnogo. To je nacionalsocializem!«

Neki Jud je izrazil upanje »Ako nas je Bog prepeljal skozi Rdeče morje, nas bo tudi skozi rjavi drek.«

V saškem mestu so nalepili nacionalsocialisti ogromen agitacijski lepak. Pod njim je pa še ostal konec cirkuške reklame. Tako so brali ljudje:

Volite nacionalsocialiste!
Vsak dan drug program!
Osli, dresirani psi.
Do drolz se boste nasmejali!

To je kapitalizem!

Borski rudnik bakra

V Boru imajo Francozi rudnik bakra. Temeljna glavica znaša 15 milijonov francoskih frankov. Nominalna vrednost delnice je 100 francoskih frankov. Čisti dobiček v letu 1934 je znašal 66 milijonov dinarjev. Tako je družba v letih 1933 in 1934 izplačala za delnice po 100 frankov obe zadnji leti po 130 frankov za prioritete in po 127 frankov za navadne delnice. Razentega je odkazala razne zneske še rezervam.

Rezervni sklad znaša 36 milijonov frankov, razne druge rezerve 60 milijonov frankov in amortizacijski sklad 96 milijonov frankov.

Od glavice 15 milijonov frankov je že amortiziranih 4.85 milijonov delnic, tako, da glavica znaša le še 10.15 milijonov frankov. Leta 1931 je družba izdala 4.5 odstotne obligacije v znesku 40 milijonov frankov, od katerih jih je bilo v prometu 1933 le še za 38.675 milijonov frankov.

Produkcija je znašala 1933 40.318 ton, 1934 pa 44.370 ton.

Povedati je še treba, da je plačala družba v dobi najboljše konjunktore 1930 po 300 oziroma 297

frankov dividende, torej trikrat toliko kakor je nominalno vredna delnica.

Celokupne investicije družbe so znašale doslej 121 milijonov francoskih frankov.

To je tuja kapitalistična eksploatacija.

Kriminaliteta na Poljskem jako narašča. Površno so nam znane socialne razmere na Poljskem. Žlahta in velekapitalisti na eni strani in ogromno siromaštvo na drugi strani. Poleg tega vlada že več let Pilsudski s terorjem proti delavskemu in vsakršnemu svobodnemu gibanju. Posledica teh razmer je, da naraščajo zločini. V desetih letih so narasli za 110 odstotkov, tako torej, da je bilo lani izvršenih na Poljskem kar 460.000 zločinov. V koliko in kakšni zločini so navedeni v statistiki, nam sicer ni znano, značilno pa je, da se katoliška Poljska tako pogreza v blato zaradi nezdrave notranje politike in terorja nad narodom. Svobodna demokracija se je boljša.

Delavski pravni svetovalec

Izstavitev od dela ni prekinitev službe. Dogovor, da delavec v tem času ne bo dobil plače, je neveljaven.

(§ 220 obrtnega zakona.)

Slikarski pomočnik je tožil pri sreskem sodišču v Mariboru svojega mojstra na plačilo mezde, ker je bil v mesecih februarju in marcu 1933 izstavljen od dela radi pomanjkanja dela in torej zadržan vršiti službo po krivdi delodajalca. Pomočnik je zahteval plačilo mezde za 24 delovnih dni. Sodišče je po izvedenih dokazih slikarskega mojstra obsodilo, da mora plačati pomočniku znesek Din 1176.— s 5% zamudnimi obrestmi.

Iz razlogov sreskega sodišča:

»Ko je dokazano, da je bil tožnik izstavljen od dela, torej zadržan opravljati delo takoj, ko je pri tožencu (slikarskem mojstru) zmanjkalo dela, potem gre tožniku v smislu § 220 o. z. mezda za ves čas izstavitve. Nemerodajno je, je-li bil tožnik v onem času, ko je bil izstavljen, v Mariboru, ali se pa je za ta čas odpeljal v Ljubljano. Tudi je za predmetni spor brezpomembna trditve toženca, da se je pri odhodu v Ljubljano dogovorilo, da tožnik za časa odsotnosti ne bo dobil nikake plače. Določilo § 220 o. z. je prisilnega značaja in se tozadevno službojemnikove pravice s pogodbo

ne morejo niti ukiniti, niti omejiti. (§ 251 o. z.)«

Toženčev priziv proti tej sodbi je okrožno kot prizivno sodišče zavrnilo.

Razlogi prizivnega sodišča:

»Prizivno sodišče je smatralo za dokazano, da je bil tožnik izstavljen od dela po tožencu radi pomanjkanja dela, da je bil torej po tožencu zadržan vršiti službo. Pravilno je prvi sodnik zaključil, da službeno razmerje v tem času ni bilo prekinjeno, ko toženi niti ne zatrjuje, da bi bil tožniku odpovedal službo. Iz okolnosti, da je tožnik pred svojim odhodom v Ljubljano prošil toženca, naj ga odjavi pri bolniški blagajni OUDZ, še nikakor ni mogoče sklepati na prekinitev službenega razmerja. Če pa tožnik ni po lastni krivdi, odnosno okolnosti na njegovi strani prenehal z delom in službeno razmerje tudi ni bilo prekinjeno, mu gre v smislu § 220 o. z. plača za ves čas, ko je bil oviran pri delu. Ta njegova pravica ni ugasnila niti s kakim dogovorom, ker gre z ozirom na § 251 o. z. za prisilno pravo.«

SPORTNA RUBRIKA

V podsavzem prvenstvu v ligi ni prinesla razočaranj, ker so zmagali favoriti na lastnih tleh.

V Mariboru je Železničar zmagal nad Čakovečkim s 3 : 1.

V Ljubljani pa Ilirija nad Hermesom kar s 7 : 1. V prvenstveni tabeli vodi še vedno Železničar iz Maribora, ki je v 12 tekmah zbral 18 točk, njemu pa sledi Ilirija, ki je v 10 tekmah dobila 14 točk. Boj za prvaka podsavzemne lige se bo torej boril med tema dvema kluboma ter ima z ozirom na boljše gol-diferenco nekaj več izgleda Ilirija, ki pa ne sme izgubiti nobene točke.

V podsavzemnem drugem razredu je bilo več razočaranj za favorite:

V Ljubljani je Mars podlegel Slovanu z 1 : 0, Jadran pa Svobodi z 2 : 1. — Ostali rezultati: Sloga : Korotan 4 : 2, Grafika : Slavija 4 : 1, Reka : Mladika 7 : 0;

v Celju so Atletiki porazili Jugoslavijo s 6 : 0,

v Kranju je Korotan premagal Gorenjca z 8 : 1.

v Radovljici pa je Radovljica odvzela Sori iz Skofje Loke obe točki s 4 : 2.

V državni ligi je pretekla nedelja prinesla popolno spremembo tabele. Hašk in Primorje sta počivala, ostali pari pa so dosegli sledeče rezultate:

v Beogradu: Concordia : Bask 4 : 1, Jugoslavija : Slavija (O) 5 : 1;

v Zagrebu: Gradjanski : BSK 1 : 0 (!),

v Splitu: Hajduk : Slavija (S) 10 : 1 (!).

Prvo mesto v tabeli je zasedel Hajduk z 10 točkami in boljše gol-diferenco pred Concordio, ki ima tudi 10 točk in Jugoslavijo z 9 točkami. Hašk je iz prvega mesta padel na četrto mesto.

Tabela izgleda:

Hajduk	8	4	2	2	30:10	10
Concordia	8	3	4	1	12:7	10
Jugoslavija	6	4	1	1	14:7	9
Hašk	7	4	1	2	12:9	9
Bask	6	3	1	2	16:10	7
Slavija S.	9	3	1	5	15:22	7
Slavija O.	9	3	1	5	12:29	7
Gradjanski	5	2	0	3	5:9	4
Primorje	6	1	1	4	5:18	3
BSK	4	1	0	3	6:6	2

Obleke,
klobuke,
perilo,
sportne potrebnosti itd.

kupite ugodno pri

Jakob Lah
Maribor, Glavni trg 2

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.